

Мирослав Бугір
студент гр. ФМСм-11,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: к.е.н., доцент Інна Гуцул

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ МИТНОЮ СПРАВОЮ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Митні органи як основні суб'єкти, які реалізують митну політику будь-якої держави виконують ряд функцій і завдань, гідне виконання яких пов'язується з використанням дієвих та ефективних інструментів впливу відносно суб'єктів господарювання, громадян та до працівників митних органів безпосередньо. Оскільки, лише за доцільного поєднання внутрішньої і зовнішньої діяльності митних органів, зможуть на високому рівні виконувати свої завдання та функції, і, відповідно раціоналізує своє призначення.

Ведення ефективної митної політики та ефективна організація митних органів сприяють до застосування переваг глобалізації, а саме стимуляції зростання зовнішньої торгівлі держави, підвищення конкурентоспроможності національного продукту, а також сприяють покращенню структури товарообігу.

Митні органи в своїй діяльності передбачають проведення цілеспрямованого впливу управлінського суб'єкта на об'єкт управління, що проявляється у використанні специфічних методів. Іншими словами, якби не існувало форми діяльності, то всі методи регулювання суб'єктів ЗЕД та громадян були б всього лиш наміром позбавленим змісту. Для прикладу, як без здійснення юридичних дій, видання правових актів, можна дозволити переміщення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності товари чи інші предмети через митний кордон України, застосувати санкції за порушення митних правил тощо. Відповідно, ми розуміємо, що метод діяльності обов'язково виражається в організації діяльності.

Під організацією діяльності митних органів потрібно розуміти прояв об'єктивно відображених дій, які в цілісності являють собою однакову діяльність щодо виконання покладених на митні органи завдання та функції.

Вивчаючи питання організації діяльності митних органів, потрібно зазначити, що як митним органам країн Європейського Союзу, так і митним органам України, властиві такі ознаки:

- дають змогу виконувати завдання та функції митних органів на практиці;
- є способом вираження сутності управлінської діяльності;
- являють собою правову конструкцію ведення діяльності митних органів;
- вказують, яким чином реалізується управлінський вплив на учасників ЗЕД з боку митних органів;
- забезпечують безпосереднє виконання повноважень митних органів;

- виступають практичним відображенням колективної діяльності митних органів та посадових осіб;
- є відносно самостійними та універсальними;
- форма організації обирається з врахуванням певної управлінської ситуації та вимог доцільності.

З огляду на вищесказане, під організацією діяльності митних органів слід розуміти об'єктивно представлену, відмінну за структурою елементів та етапів діяльність митних органів щодо ефективного здійснення ними своїх функцій та завдань.

Задля більш змістовнішого вивчення адміністративної діяльності митних органів, потрібно класифікувати її правову та організаційну форми. З позиції класифікації за правовою організаційною формою, варто виділити: правотворчу діяльність (при веденні такої діяльності, вносяться зміни до митного законодавства), правозастосовну діяльність (спрямована на застосування чинних законів та норм права, що цим самим народжує, або припиняє взаємовідносини). В свою чергу, правозастосовна діяльність, знову ж таки, поділяється на кілька підвидів, а саме: регулятивну, правоохоронну, контрольну, установчу та реєстраційно-дозвільну діяльність. Така класифікація може виглядати дещо заплутаною, проте, на нашу думку, така класифікація дає змогу не тільки здійснити перерахунок організаційних форм діяльності, але й побачити спільне та відмінне при їх порівнянні.

Організаційні форми діяльності митних органів носять допоміжний характер і покликані забезпечити виконання таких правових форм діяльності митних органів, як правотворчість та правозастосування.

Організаційна діяльність митних органів – це щоденна робота, безпосередньою метою якої є вирішення тих чи інших завдань, робота щодо техніко-організаційного забезпечення функціонування учасників митно-правових відносин, а також здійснення пропагандистської та роз'яснювальної роботи щодо забезпечення виконання митними органами своїх функцій. Ведення такої діяльності потрібне для забезпечення чіткої роботи митних органів з однієї сторони та полегшення діяльності учасників ЗЕД з іншої сторони. Крім того, не менш важливою метою такої діяльності, є створення позитивного уявлення щодо ведення митної політики держави та формування позитивного іміджу системи митних органів.

Здійснення такої діяльності полягає в аналізі ситуації в зоні, в якій знаходиться митний орган, проведенні організаційної роботи з ведення обліку суб'єктів ЗЕД, здійсненні обліку товарів, які є об'єктом права інтелектуальної власності, підсумовуванні практики застосування норм митного законодавства, забезпеченні належного зберігання товарів, які були прийняті до митного контролю, організації схоронності товарів і транспортних засобів, що були вилучені у справі порушення митних правил та товарів, від яких власник відмовився на користь держави, проведенні роботи зі збору, обробки та перевірки даних торгово-промислових палат та виробників товарів, що потрібно для проведення перевірки сертифікатів про походження товарів,

збиранні та уніфікації даних статистики митної торгівлі в межах своєї діяльності, збиранні даних економічних та інших показників діяльності, ведення бази даних про ціни на товари, проведення роботи з кодування та класифікації товарів, розробці автоматизованих програмного забезпечення, забезпечення безперебійного функціонування програмного забезпечення, електронної пошти, мережі супутникового зв'язку тощо.

У класичному розумінні законодавство в сфері митної справи, митне законодавство більшості держав, зокрема й України, є сукупністю норм, що регулюють взаємовідносини у галузі митної справи:

- які виникають при переміщенні товарів та транспортних засобів через митний кордон: проведення митного оформлення та контролю, митні режими, митні платежі, тарифне та нетарифне регулювання тощо;
- з приводу відповідальності за вчинені правопорушення в галузі митної діяльності та порядку вирішення спорів між учасниками правовідносин;
- пов'язані з інституційною організацією правового механізму у сфері митної справи.

Частково це визначення застосовується до митного законодавства Європейського Союзу. Адже, правове регулювання митного механізму в країнах-членах Європейського Союзу є предметом їхнього адміністративного та конституційного законодавства і не є прерогативою Європейського співтовариства. Проте, питання регулювання взаємовідносин між суб'єктами митної діяльності в ЄС входять до однієї групи законів, а саме Митного кодексу ЄС та Єдиного митного тарифу ЄС.

З'ясовуючи деталі організації діяльності митних інститутів країн-членів ЄС, необхідним кроком є з'ясування природи Європейського Союзу та ступінь їхньої митної інтеграції. Основою діяльності співтовариства є Митний союз, який встановлює певні правила переміщення товарів та транспортних засобів всередині кордонів співтовариства, а також встановлює норми митного регулювання обігу товарів для всіх країн-членів по відношенню до третіх країн. Таким чином, законодавство ЄС в галузі митної справи можна сформулювати як сукупність норм європейського права, які регулюють внутрішні і зовнішні сторони діяльності Митного союзу країн-членів Європейського союзу.

При опрацюванні та створенні Митного кодексу ЄС законотворці виходили з наступного:

- основою є митний союз між державами-учасниками;
- створення компактної та уніфікованої нормативної бази функціонування митних органів на території ЄС, при чому інтереси суб'єктів ЗЕД та митних органів збігаються;
- проявляється потреба створення однорідного зведення правових норм, що засновані на важливих міжнародних домовленостях країн-учасників, зокрема в межах Всесвітньої митної організації та СОТ;
- дія загальнообов'язкових правових норм поширюється на всіх учасників ЄС;

- при формуванні загальної політики ЄС, національні інтереси держав-учасників вимагають врахування концепції внутрішнього ринку;
- забезпечення рівноваги між інтересами учасників зовнішньоекономічних відносин та інтересами митних органів з питань захисту економічної незалежності. Рівновага забезпечується за рахунок надання широких контрольних повноважень митним органам з одного боку, а з другого – надання такого ж широкого права оскарження рішень митниці учасниками зовнішньоекономічних відносин;
- швидкий розвиток зовнішньої торгівлі для ЄС має вагоме значення, що визначає потребу спрощення митних правил.

При ухваленні Митного кодексу ЄС, були поставлені певні цілі, зокрема: створення одного документу, який замінює значну кількість інших нормативно-правових актів, тобто при консолідації митного законодавства, створений документ фактично дублює раніше прийняті нормативно-правові акти, що були прийняті Європейською радою.

Зазвичай, принципи цих положень, як в Україні, так і в ЄС рівнозначні й спрямовані, в першу чергу, на захист державних та економічних інтересів країни. Для прикладу, митним законодавством Європейського союзу визначено, що всі особи мають право ввезення та вивезення з ЄС товарів на однакових підставах.

Вагомим адміністративним аспектом є забезпечення в Європейському союзі єдиного митно-тарифного регулювання при переміщенні товарів із врахуванням різних міжнародних угод та здійсненні тісної кооперації митних органів усіх країн-членів ЄС.

Однією з основних цілей функціонування митної справи Європейського співтовариства є формування якнайкращих правових умов для успішної інтеграції національної економіки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності ЄС до світового господарства. Реалізація цієї цілі на практиці полягає у проведенні цілеспрямованої митної політики, що націлена на зміцнення позицій експортерів ЄС на зовнішніх ринках, а також у вдосконаленні правової бази із захисту національних інтересів як виробників, так і споживачів.

Проаналізувавши митне законодавство України та ЄС, доходимо висновку, що митні органи ЄС мають ширші повноваження, ніж аналогічні органи в Україні. Зокрема, митні органи ЄС мають право проводити всі форми контролю, які вони вважають за потрібне для забезпечення вірного застосування митного законодавства та протидії митним правопорушенням.

Підводячи підсумки, європейську митну службу можна охарактеризувати як вдало організований механізм, що базується на уніфікації процедур та законодавства, застосуванні сучасних інформаційних технологій, взаємодовірі митних інституцій та суб'єктів здійснення зовнішньоекономічної діяльності, а також відповідальності обох сторін за дотримання встановлених правил. Така глибока інтеграція в більшості сферах економіки ЄС спровокувала народження найдосконалішої митної системи з усіх діючих митних систем у розвинених країнах світу. Надзвичайно важливим є факт прагнення митних інституцій до

реформування митної системи з метою її пристосування до умов, що постійно змінюються.

Список використаних джерел

1. Митна справа: підручник [для студ. вищ. навч. закл., які навч. за освіт.-проф. програмою бакалавра з напр. підгот. «Фінанси і кредит»]: до 50-річчя ТНЕУ / А. І. Крисоватий та ін. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2014. 540 с.
2. Митний кодекс України: практичні аспекти: навч.-метод. посіб. / редкол.: А. Д. Войцещук, І. О. Іващук, А. І. Крисоватий [та ін.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 516 с.
3. Гуцул І. А. Митна політика зарубіжних країн. Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 198 с.